

Хор "Зула" на Белграбската гора - 20.11.1934
1. А. Жибков р. 12.11.1914 2. Румео Райчев р. 13.1.1913
3. Ас. Димитров - диригент р. 6.1.1894 - 6.VII.1960
4. Цв. Стефанов - лоял. бар. 5. Ан. Ж. Константинов
6. С. Христов р. 18.V.1914 7. П. Стайков р. 1.XI.1896

2 $\frac{78}{296}$

**Регионална библиотека
"Любен Каравелов"**

120000868250

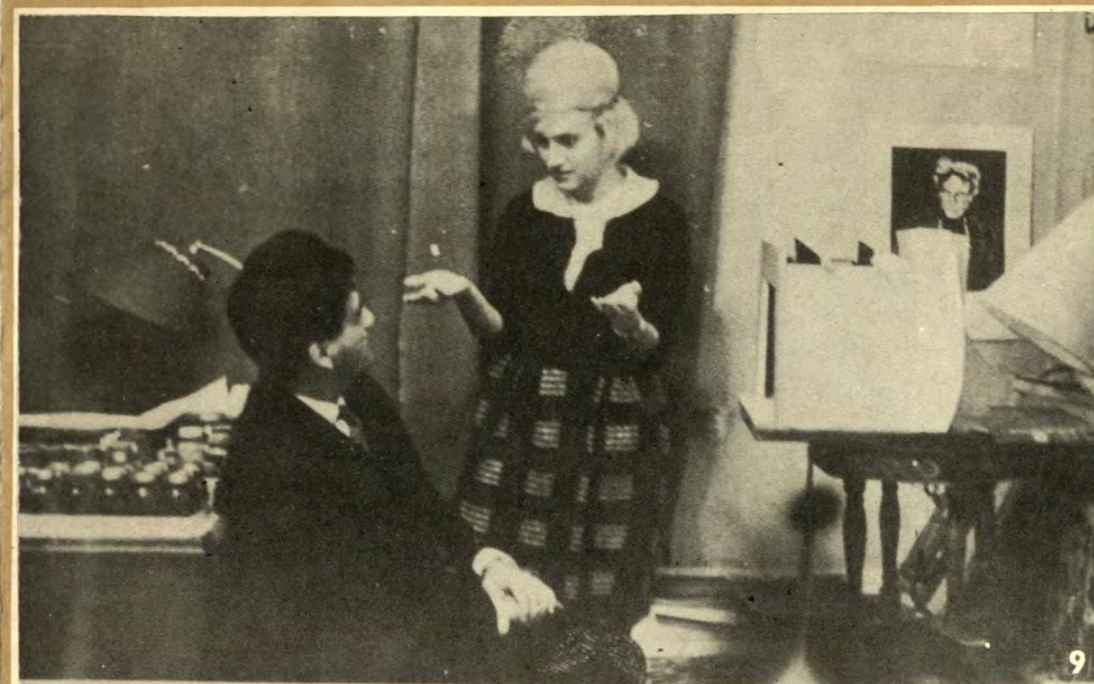
4444

1. Lebensweg. Erziehung Heute morgen - Besten
 2. Pro - Themen
 3. Pro - Prüfung

[illegible]

19. U 1930
Lumber

5

1

3

К 78/Д 96

70 ГОДИНИ
ОТ РОЖДЕНИЕТО
45 ГОДИНИ
ТВОРЧЕСКА ДЕЯНОСТ
НА
З.А РОМЕО РАЙЧЕВ

2. з.а. Ромео Райчев с Ахита Флореску
3. „Цар Калоян“ с Панчо Владигеров
4. з.а. Ромео Райчев с Тихон Хренников
5. з.а. Ромео Райчев на Букурещка сцена
Ана Тълману и Дину Базеску
6. з.а. Ромео Райчев със Зинаида Пали
7. з.а. Ромео Райчев с н.а. Никола Николов
8. Писмо до Райчев от Д. Шостакович
9. з.а. Ромео Райчев с Наташа Хренникова
10. з.а. Ромео Райчев с Дмитрий Шостакович
11. з.а. Ромео Райчев с Елена Николай

70 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО И 45 ГОДИНИ ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ на З. а. РОМЕО РАЙЧЕВ

„Ромео Райчев е един рядко темпераментен артист. ... Нашите изпълнители през цялото време се чувстваха силно подпомогнати в ролите, които изпълняваха. С появяването на певеца на сцената диригентът веднага установяваше непосредствен и в същото време здрав контакт. ...“

в-к „Отечествен фронт“ 30.XII.1954 г.
по материали от в-к „Букурещка информация“
„В лицето на главния диригент на Русенската опера Ромео Райчев, операта има един опитен и рутиниран музикален ръководител с ярък темперамент и бликаща емоционалност, така спонтанно изявени в „Цар Калоян“.“

в-к „Работническо дело“ 15.VII.1962 г.
В. Кръстев
„... Той блестящо доказва още с първите тактове на своето дирижиране, както и със своето сигурно водене на оркестъра, че е музикант от забележителен формат. Южният темперамент на Райчев е примесен с една изключителна прецизност и чувство за форма. Той излъчва от себе си такава завладяваща сила, която увелича оркестъра и сигурно го води към желаната цел. ...“

в-к „Дунавска правда“ 17.V.1970 г.
по материали от в-к „Зехишер Тагебрат“
„А и диригентът З. а. Ромео Райчев показва несравнимо органично проникване в емоционалната, пропита с огнен патриотичен патос и хуманна сърдечност музика на живия класик на българската опера (П. Хаджиев). Вродената склонност на Ромео Райчев към пластична музикална фраза и широта на изграждането му позволява да разкрие творбата („Мария Десислава“) в нейната многобагрена лирико-психологична амплитуда и драматична конфликтност.“

в-к „Дунавска правда“ 29.III.1978 г.
К. Карапетров
„Между диригентите от чужбина, гостували у нас през последните години, българинът Ромео Райчев е най-темпераментният. Този артист излъчва една покоряваща сугестивна сила. Дирижирането му ни показва с пределна и убедителна яснота една формираща воля, толкова повече, че и оркестърът е достатъчно гъвкав и отговаряше на тези жестове. Прекрасното при това обаче е унагледяване на формата в по-висша мисъл, с помощта на едно колкото ритмико-пластично, толкова и наситено с чувство тълкуване.“

в-к „Нойсте Нахрихтен“ 3.XII.1963 г.

Портрета подготви Йоанна БАКАЛОВА
Художествено оформление Божидар ГОРАНОВ

НЯКОИ ПОСТАНОВКИ, ПОСТАВЕНИ МУЗИКАЛНО ОТ РОМЕО РАЙЧЕВ

„Ако бях цар“ от Адам	„Севилският бръснар“ от Россини
„Травиата“ от Верди	„Тоска“ от Пучини
„Мадам Бътерфлай“ от Пучини	„Фауст“ от Гуно
„Кармен“ от Бизе	„Птицепродавецът“ от Целер
„Селска чест“ от Маскани	„Евгений Онегин“ от Чайковски
„Джоконда“ от Понкиели	„Аида“ от Верди
„Трубадур“ от Верди	„Дон Жуан“ от Моцарт
„Лучия ди Ламермур“ от Доницети	„Катерина Измайлова“ от Шостакович
„Цар Калоян“ от Панчо Владигеров	„Мадарският конник“ — балет от Димитър Сагаев
„Имало едно време“ от Парашкев Хаджиев	„Албена“ от Парашкев Хаджиев
„Майстори“ от Парашкев Хаджиев	„Утрините тук са тихи“ от Молчанов
„Мост“ от Александър Райчев	„Тревога“ от Александър Райчев
„Аспарух“ от Александър Райчев	„Майка“ от Хренников

Трудно е да се повярва, че този енергичен, винаги по младежки забързан мъж навършва 70 години. Дори в случая природата сякаш е „обезсилена“ и все още не е посребрила косите му, не е сложила отпечатъка си върху неговото лице.

Като че ли това е отличителна черта на рода Райчеви, защото и тримата братя — композиторът Александър и диригентът Виктор, са също младолики, изпълнени с неизчерпаема жизненост и работоспособност. Но причината не би трябвало да се търси толкова само в природната „благосклонност“, а по-скоро във въздействието, което изкуството, музиката оказва върху тях, подхранваща амбицията, таланта им, вдъхваща увереност и сила на замаха в тяхната творческа дейност. Съвсем естествено е вътрешно облагородената душевност да се отразява върху твореца, да „напътствува“ поведението и отношението на личността му. Щастливото съчетание на тези качества правят изражението на Райчев младо, подплетено от познанията и умението на зрелостта.

Разбира се, постиженията на диригента не се измерват само с неговото дълголетие и натрупана с годините рутина. Сам по себе си фактът, че той е дирижирал над 60 опери (почти всички негови постановки), е вече внушителен и респектиращ.

Но за да достигне до този момент на признание и уважение към неговия талант като диригент и ръководител, Ромео изпитва не малко трудности, свързани с лишения и неспогоди. Роден (26.I.1913 г.) в семейство на трудолюбиви и скромни шивашки работници, те не са в състояние да му осигурят системно музикално образование. И въпреки това, с цената на откраднати възможности в използването на сносно пиано, както и наличието на хубав глас, той открива в себе си интереса към музиката и „полага“ началото на своите занимания. След прогимназията заминава за София и се записва ученик в I софийска мъжка гимназия в класическия отдел. Тук участва в издаването на уче-

ническият вестник „Струя“ и списанието „Ученически подем“, редактирани от такива негови съученици като Емил Шекерджийски, Александър Бурмов и др. Във вестника Ромео завежда рубриката „Музикални прояви в Софийската гимназия“. Същевременно той участва като пианист към гимназиалния оркестър и в духовата музика като тромпетист. В последния клас има щастието да се запознае с Парашкев Хаджиев, също ученик в гимназията, но в друга паралелка. Създава се неразривна творческа връзка между двамата. Ромео показва хубави гласови качества като тенор и често изпълнява на ученически продукции, под акомпанимента на П. Хаджиев, Шубертови песни. В дома на Хаджиев той се запознава с голям брой оперни произведения.

След завършването на гимназиалното си образование, той се записва в юридическия факултет при Софийския университет. През това време, обаче, не престава да се занимава с пианото и пеенето. Гласът му се развива добре и по съвета на голямата вокална педагожка и певица Христина Морфова, Райчев след две годишно следване право (през което време се подготвя за Музикалната академия), напуска университета и се записва студент в Академията със специалност пеене и втора — пиано. През този период влияние му оказва неговия състудент Светослав Обрегенов. При проф. Ангелова-Орукин той се запознава с огромно оперен репертоар, а уроците по пиано при проф. Елена Хитрова и по-късно при проф. Жени Ковачева му помагат в развитието на неговата музикалност и при изучаването на оперните класици. Ромео завършва Музикалната академия с отличие и постъпва на 1 август 1937 г. в Софийската опера на работа като хорист. Тук той работи само 2 години, след което е изпратен като диригент в Стара Загора в създадената по това време общинска самодейна опера (от 1939 г.). От тук вече започва оформянето на Райчев като диригент. Първите му поста-

категорично показват неговия диригентски талант. Старозагорската опера излиза от сферата на самодейността и 9.IX.1944 г. я заварва почти готова за одържавяването ѝ, благодарение всеотдайната, упорита и талантлива работа на нейния диригент. След одържавяването на операта (1945 г.) той става главен диригент. За кратко време събира около себе си млади даровити певци като Стойко Диков, Павел Манолов, Рене Йорданова, Никола Христов и още много други, за да започне изнасянето на постановки на високо професионално ниво. Тук Ромео има щастието да привлече на работа като главен режисьор Драган Кърджиев, с когото поставя оперите „Русалка“, „Палачи“, „Продадена невеста“ и др., за които се пишат много положителни отзиви в софийската преса. Своята младост, ентузиазъм и вълновенност той отдава на Старозагорската опера. Тук бележи както за операта, така и своите творчески постижения с италиански и руски репертоар. През тези години Райчев развива своите качества на диригент и ръководител, които определят и неговия творчески профил на изпълнител с богата музикална ерудиция, уверена и точна мануална техника, експресивност на чувствата, извайване на фразата, изграждането на богато нюансирана звукова багра на оркестъра... А за това помага и едногодишната специализация по дирижиране при Едмондо де Векки в Музикалната академия в София. От 1954 г. 1 април той е преместен за главен диригент в Русенската народна опера, където започва неговата професионална зрялост. Попадайки сред млад и амбициозен колектив, намерил благодатна почва за работа, скоро Ромео разгръща своите отличителни качества на неуморим, инициативен и темпераментен диригент. Единството между ръководител и изпълнители, стремежа за общо постигане на целите, изгражда и създава авторитета на Русенската опера. Най-напред поставя „Кавалерия рустикана“ и „Мазепа“, с които операта гостува с голям успех и

Тимишоара — Румъния. В Русенската опера той поставя над 30 оперни заглавия, като същевременно успешно гостува и на филхармонията.

През 60-те, 70-те години Райчев проявява своята инициативност по отношение разрастването на творческото сътрудничество с изпълнители не само от Румъния, но и от Съветския съюз. Тази линия на приятелски взаимоотношения се разгръща с международния фестивал „Мартенски музикални дни“, чрез който се задълбочават връзките със съветски музикални дейци. Личните му контакти с Шостакович, Молчанов, Хренников създават възможност на русенска сцена за първи път в България да се поставят „Катерина Измайлова“, „В бурята“, „Майка“, „Утрините тук са тихи“ и др. Присъствието на композиторите на премиерните спектакли е респектиращо, а получените високи оценки — професионална увереност и скъп въздух за всички.

Равностойна е любовта и уважението на Райчев към съвременните български музикално-сценични произведения. Приносът му в това отношение е огромен, като в повечето случаи постановките са първа реализация.

Творческата еволюция на Ромео е свързана със стремителното развитие на Русенската опера, с един от нейните най-бурни и ярки периоди от историята ѝ. Не биха могли да бъдат изброени оперите, дирижирани под неговата палка, оставили ярка диря в биографията на института: „Кармен“ от Бизе, „Ловци на бисери“ от същия композитор, „Аида“ от Верди, „Евгений Онегин“ от Чайковски, „Фауст“ от Гуно, „Цар Калоян“ от Панчо Владигеров, „Бохеми“ и „Мадам Бътерфлай“ от Пучини и много, много други. Но едва ли е нужно всички да бъдат споменати, защото по-важното, същественото е неговата творческа индивидуалност, белязала интерпретираните от него произведения. Все пак особено ярко се открояват българските опери — от

от Александър Райчев до почти цялото творчество на Парашкев Хаджиев.

В своята дългогодишна работа Райчев се е срещал и съвместно творил с прекрасни наши и чужди музиканти. Солистите — н. а. Николай Здравков, н. а. Кирил Кръстев, з. а. Пенка Маринова, з. а. Анастас Анастасов, з. а. Мария Венцеславова, з. а. Стефан Димитров, целият творчески колектив на Русенската народна опера; чужди — Зинаида Пали, Ана Гълмъчану, Дину Базеску, Арта Флореску и др.; режисьорите — Михаил Хаджимишев, Стефан Трифонов, Йон Рънзеску и др.

Освен като гост-диригент на всички наши оперни сцени през сезона 1972—1973 г. е поставил „Майстор“ от П. Хаджиев в Ерфурт, ГДР с режисьор Стефан Трифонов и художника Асен Стойчев, с която постановка произведението и неговата реализация получават ласкави отзиви от немската критика и възторжените аплодисменти на публиката.

С успех е гостувал и в редица страни като СССР, Чехословакия, Румъния, Полша, Италия и др.

Името на диригента Райчев свързваме с няколко изключително важни момента от историята на музикално-сценичното изкуство не само за Русенската опера, но и в национален мащаб: творческото укрепване на първия у нас извънстоличен оперен театър в Стара Загора; три десетилетия „посветени“ на развитието и израстването на Русенската опера и създаването и утвърждаването на богато и благотворно сътрудничество със съветските творци-композитори и изпълнители.

Натрупал в продължение на толкова вече години опитност, гъвкавост в работата, едва ли биха могли да се открият несполуки под неговата палка. Увереността при нейното владение, сигурността и при най-сложните ансамбли, познаването спецификата на оперното пеене, умението да разгръща и извайва оркестровия звук, да заживява с драматургията на произведението — ето

кое определя облика на диригента Райчев. Като бивш тромпетист и певец, той познава изтънко възможностите на човешкия глас, владее сложността на оркестровата звучност и най-важното — тяхното взаимодействие. Това естествено се отразява върху дирижираните от него спектакли — мащабни, пълнозвучни, запомнящи се. По време на спектакъла той го „води така“, че създава възможност за изява на певците и в подкрепа на режисьорската идея. С минимален брой репетиции, а дори понякога и на прима виста, той дирижира съвсем нов или малко позабравен спектакъл. Този факт е отново в подкрепа и доказателство за неговите музикални качества, за готовността му да поема творчески рискове. Неговата диригентска палка е опора за изпълнителите, подкрепа и в най-трудните моменти. Приятел на всички, уважаван от всички, Райчев и сега със своята опитност и зрялост, с неизтощима енергия и всеотдайност работи в операта, помага на младите, възпитават в тях любовта и трудолюбието към музикално-сценичното изкуство.

За своята дейност като диригент той е удостоен с отличия, изказващи уважението към неговата дългогодишна творческа дейност: званието „Заслужил артист“; Народен орден на труда — златен; орден „Червено знаме на труда“; орден „Народна публика България“ — III степен; орден „Кирил и Методи“ — II степен; орден „Кирил и Методи“ — I степен; орден „25 години народна власт“; награда на СБК за оп. „Цар Калоян“ от П. Владигеров на националния преглед на оперите в София; I награда за дирижиране на оп. „Юлска нощ“ от П. Хаджиев 1979 г. на VI Национален преглед на оперните театри в Стара Загора и др.

И до сега звучат по радио София неговите студийни записи на: „Мазепа“ от Чайковски с оркестъра, хора и солистите на Русенската опера; „Джоконда“ от Понкиели със същите изпълнители; „Мост“ от Ал. Райчев грамофонна плоча с оркестъра на ра-